AVİM Yorum • No: 2017 / 67 • Eylül 2017

TÜRKİYE-KAZAKİSTAN: DOĞU-BATI HATTINDA GELİŞEN İŞBİRLİĞİ

Özge Nur ÖĞÜTCÜ

Analist (2013-2017)

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı R. T. Erdoğan geçtiğimiz 8 Eylülde İslam İş Birliği Teşkilatı 1. Bilim ve Teknoloji Zirvesine katılmak üzere Kazakistana gitti. Cumhurbaşkanı Erdoğan 9-10 Eylül tarihleri arasında gerçekleştirilen İslam İş Birliği Teşkilatı 1. Bilim ve Teknoloji Zirvesinden önce 8 Eylülde Kazakistan Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev ile de görüştü. Görüşmelerde genel hatları ile FETÖ, IŞİS, El-Kaide gibi terör örgütleri ile mücadele, ekonomik alanda iş birliğini ve yatırımları arttırma gibi konulara değinilmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğana eşi Emine Erdoğan, Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve AK Parti Dış İlişkiler Başkanı Mehdi Eker eşlik ettiler. Cumhurbaşkanı Erdoğan liderliğindeki heyet, bir dizi görüşmeler gerçekleştirdi ve ikili anlaşmalara imzalar atıldı.

İki ülke arasında siyasi ve diplomatik ilişkiler Sovyetler Birliğinin dağılmasının ardından Kazakistanın bağımsızlığını ilan etmesi ile kurulmuştur. Türkiye Orta Asya ve Güney Kafkasya ülkelerinin bağımsızlığını tanıyan ilk ülkedir. 1992 yılından bugüne Kazakistan ve Türkiye arasında birçok üst düzey ziyaretler ve geniş kapsamlı toplantılar gerçekleşmiştir. Bu görüşmeleri ve güçlenen ilişkileri kurumsal bir platformda devam ettirip geliştirmek amacıyla 2009 yılında iki ülke arasında Stratejik Ortaklık Anlaşması imzalanmıştır. Daha sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan, dönemin Başbakanı, 2012 yılında Kazakistana ziyarette bulunmuştur ve bu ziyaret kapsamında Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) kurulmuştur. 2015 yılında ikinci YDSK toplantısı Astanada düzenlenmiştir ve bir sonraki toplantının 2018 yılında Türkiyede düzenlenmesi planlanmaktadır.

Her iki ülke birbirlerine uluslararası platformlarda ve bölgesel oluşumlarda da destek vermektedir. Türkiye ve Kazakistan Birleşmiş Milletler, Asya'da İşbirliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı gibi uluslararası kuruluşların yanı sıra bölgesel ölçekte faaliyet gösteren Türk Keneşi, TÜRKPA, TÜRKSOY gibi kuruluşlara da üyedir. İki ülkenin liderleri ve temsilcileri çeşitli alanlarda faaliyet gösteren bu kurumların çatıları altında da yakın iş birliğini sürdürmektedir.

Ekonomik ilişkiler çeşitli nedenlerden dolayı siyasi ilişkiler kadar hızlı bir şekilde gelişmemiştir. T.C. Ekonomi Bakanlığı verilerine göre iki ülke arasındaki ticaret hacmi $2 milyar civarında seyretmektedir. T.C. Dışişleri Bakanlığı tarafından sağlanan 2015 yılı

verilerine göre, Kazakistanda faaliyet gösteren Türk firması sayısı 600dür ve bu firmalar genellikle gıda, ilaç, inşaat ve turizm gibi sektörlerde öne çıkmaktadırlar. İki ülke arasındaki ticaretin potansiyelin altında olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle iki ülke arasındaki ekonomik ilişkileri geliştirmek amacını taşıyan Türk-Kazak İş Forumları düzenli olarak gerçekleşmektedir. Ayrıca son beş yıldır Türk-Kazak ortak sanayi bölgelerinin kurulması ve bu bölgelerin korunması konusunda da çalışmalar devam etmektedir.

Son dönemlerde her iki ülkenin ve bölgenin potansiyeli göz önünde bulundurulmuş ve yıllık toplam ticaret hacminin $10 Milyara yükseltilmesi hedeflenmiştir. Bu hedeften yola çıkarak Cumhurbaşkanı Erdoğan Kazakistan ziyareti sırasında yaptığı açıklamalarda kısa vadede ticaret hacminin $5 milyara ulaştırılması hedefini koymuştur. Bu kapsamda hem ekonomik hem de siyasi ilişkileri daha da pekiştirmek adına Ortak Programı Eylem Planı, Yeni Sinerji-Ortak Ekonomi Programı, '2017-2020 Dönemi Eylem Planı Protokolü', 'Türkiye-Kazakistan Karma Ekonomik Komisyonu Onuncu Dönem Toplantısı Protokolü gibi anlaşmalara imza atılmıştır. Türk ve Kazak firmalar arasında da yaklaşık $590 milyon değerinde anlaşmalar imzalanmıştır.

Kazakistan ve Türkiye küresel düzeyde ekonomik ağırlığın Doğuya kaymasıyla beraber gelişen yeni sistemde odak noktasında olan ülkeler arasında sayılabilir. Türkiye, yeni güzargahlar ve jeostratejik konumu nedeniyle bölgeler arası bağlantısallık projelerinde aktif bir rol üstlenmeye hazırlanmaktadır. Bu yüzden Çin liderliğindeki "Tek Kuşak, Tek Yol" girişimi kapsamında gerçekleştirilecek projelerin finansmanını sağlamak üzere kurulan çatı girişim Asya Altyapı Yatırım Bankası kurucu üyelerinden birisi olmuş ve üç ana hattan birisi olan Merkez ya da Orta Koridor çalışmalarını desteklemiştir. Bu noktada, Kazakistan ve Türkiyenin tarihi Çinin İpek Yolu güzergâhını tekrar canlandırmayı hedefleyen kara üzerinden geçen Ekonomik Kuşak girişiminde önemli ülkeler arasında olduğunu söyleyebiliriz. Bu gelişmelerin yarattığı imkânlar ziyaretler sırasında taraflarca da dile getirilmiştir. 8 Eylül'de gerçekleştirilen görüşmelerde Kazakistan Cumhurbaşkanı Nazarbayev taşımacılık sektörünün önemine ve geliştirilmesinin gerekliliğine değinmek için "Ülkelerimiz bugün de doğu ve batı arasındaki köprü vazifesini sürdürmektedir. Türkiye'nin altyapısı gelişmiş, büyük önem arz eden transit bir ülke olduğu herkesçe bilinen bir gerçektir. Bunu göz önünde bulundurarak Türkiye tarafını Kazakistan'ın taşımacılık potansiyelini birlikte geliştirmeye davet ettim" ifadelerini kullanmıştır.[1]

Bakü-Tiflis-Kars tren yolu, Avrasya Tüneli gibi projeler Türkiyenin konumunu ve Orta Koridor üzerindeki ülkelerle ilişkilerini de güçlendirecektir. Türkiye Doğunun en Batı, Batının ise en Doğusunda bulunması nedeniyle Asya ve Avrupaya direkt açılan bir kapı olma özelliğine sahiptir. Kazakistan ise hem Avrasya Ekonomik Birliği üyesidir hem de Rusya ve Çin gibi iki güçlü devletle ortak sınırları vardır. Kazakistan Türkiyeye farklı pazarlara daha rahat erişim imkanı sağlama potansiyeline sahiptir. Dolaysıyla Kazakistan ve Türkiye arasında ulaşım koridorlarının açılması hem ikili ilişkilerin geliştirilmesi hem de bölgesel iş birliğinin desteklenmesi noktasında önem taşımaktadır.

Fotoğraf: Sabah

[1] Hasan Ay, "Kazakistanla 26 ortak proje, *Sabah*, Eylül 10, 2017, erişim tarihi Eylül 10,

2017, http://www.sabah.com.tr/ekonomi/2017/09/10/kazakistanla-26-ortak-proje

Yazar Hakkında :

Özge Nur Öğütcü Ekim 2013 ile Aralık 2017 Analist olarak AVİM'de çalışmıştır. Öğütcü, Orta Asya bölgesi ve İran üzerinde çalışmalar yürütmüştür.

Atıfta bulunmak için: ÖĞÜTCÜ, Özge Nur. 2026. "TÜRKİYE-KAZAKİSTAN: DOĞU-BATI HATTINDA GELİŞEN İŞBİRLİĞİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2017 / 67. Eylül 11. Erişim Ekim 31, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/TURKIYE-KAZAKISTAN-DOGU-BATI-HATTINDA-GELISEN-ISBIRLIGI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır